

НАПРЯМКИ МОДЕРІНІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Функціонування комерційних банків здійснюється в умовах зміни загально - економічної та соціальної ситуації, що впливає на стабільність та ефективність банківської системи та виконання нею своїх базових функцій. Характерною особливістю змін є те, що вони набувають такого динамізму, що реакція економічних суб'єктів запізнюється і виникають несподівані та непередбачувані наслідки. Це властиво, найбільш, у період криз та посткризовий період. Тому проблема гнучкості та адаптації комерційних банків до постійних змін зовнішнього середовища є проблемою його управління, тому свою внутрішню організаційну структуру (систему планування, контролю, культуру банку) необхідно спрямувати на реакцію відповідних їх змін. За даних умов все більшого значення набувають питання, проблеми стратегії банківської діяльності, яка може бути представлена у загальному вигляді трьома основними системами: аналіз, вибір та реалізація, що є взаємопов'язаними на рівнях банку в цілому, на рівні його підрозділів та функціонально-операційному рівні. Адже вдосконалення стилів та засобів управління, розробки стратегії банківської діяльності, швидке та адекватне реагування на зміни кон'юнктури ринку на основі розробки нових напрямів та інструментів в роботі банку, дасть можливість не тільки вистояти, але й задіяти потужні резерви для розвитку банківського бізнесу.

У США та Західній Європі банківські установи активно розробляють та активно застосовують на практиці стратегії щодо регулювання своєї кредитної діяльності та розробки на її основі кредитної політики. І, хоча на даному етапі розвитку банківської системи кредитну політику можна назвати сформованою, проте кожен її етап в умовах економічної нестабільності набуває своїх специфічних рис, які залежать від функціонування всіх її елементів, їх взаємозв'язку і взаємообумовленості.

Невирішеними проблемами кредитної політики вітчизняних банків все ж залишаються: нагромаджений обсяг проблемної заборгованості за наданими кредитами; повільне зростання обсягів кредитування та високі кредитні ризики.

Кредитна політика - це своєрідна філософія банківського бізнесу, яка визначається по-перше, пріоритетними у виборі клієнтів та кредитних інструментів (сегментація ринку), по-друге, нормами та правилами, що регламентують практичну діяльність банківського персоналу, який реалізує ці пріоритети на практиці. «Основними функціональними цілями кредитної політики комерційного банку є забезпечення, з одного боку умов для задоволення потреб клієнтів в отриманні коштів у тимчасове користування відповідно до різних видів кредитних послуг, котрі пропонуються на ринку, а з другого- отримання прибутку, що є метою функціонування банку як комерційного підприємства в умовах ринкової економіки, одним при забезпеченні належного рівня ліквідності та мінімізації ризиків за здійснюваними операціями».

Для реалізації основних цілей основними завданнями банківських установ є: збільшення частки присутності банку на внутрішньому ринку кредитування, спрямування кредитів у пріоритетні галузі економіки, мінімізації ризиків у кредитному портфелі, забезпечення стійкого зростання доходності кредитних операцій, зростання та покращення структури активів, розвиток нових банківських продуктів та підвищення якості обслуговування клієнтів.

Окрім стратегічних напрямків та основних задач в сфері управління активними операціями, вона зумовлює основні напрямки кредитної діяльності: стандарти і критерії діяльності банківських працівників задіяних в кредитному процесі, принципи оцінки та контролю якості управління кредитною діяльністю. Загалом кредитна політика повинна відображати такі ключові моменти: організація кредитної діяльності, управління кредитними портфелями, контроль за кредитним процентом, ліміти за окремими

напрямами кредитування, кредитний моніторинг та формування резервів під можливі витрати за наданими процентами.

В умовах економічної кризи та в посткризовий період, коли відсутня стабільність договірних зв'язків, зменшується кількість першокласних постачальників, банкам слід переорієнтуватися у своїй кредитній політиці на інші, перспективні сегменти економіки. Крім цього, кредитування великих підприємств може обернутися для банків, особливо регіональних, значною концентрацією кредитного ризику, а нерегулярність їх кредитування, через спад виробництва призводитиме до складностей із розміщенням вільних кредитних ресурсів.

Тому перспективним сегментом кредитного ринку за даних умов може стати кредитування малих та середніх підприємств.

Кредитування підприємств малого та середнього бізнесу пов'язане із високим ризиком, що спричинені непрозорістю, відсутністю якісного забезпечення виконання зобов'язань, нестабільністю роботи, тощо. Тому кредитна політика повинна відповідати наступним вимогам:

- 1) адекватністю кредитному попиту малих та середніх підприємств кредитним продуктам (обсяг, строки кредитування, прийнятний рівень відсоткових ставок)
- 2) маркетинговою спрямованістю, що передбачає проведення прямих рекламних акцій, використання місцевих органів влади та індивідуальну роботу із потенційними клієнтами
- 3) мотиваційність, яка полягає у наданні малих кредитів, які можна ефективно контролювати, обслуговувати, забезпечуючи їх своєчасне повернення.
- 4) гнучкість, що означає перегляд кредитної політики із зміною умов функціонування малого та середнього бізнесу, які пов'язані із зовнішніми факторами (економічними, політичними, соціальними)
- 5) технологічність, що полягає у зниженні витрат банку при обслуговуванні даного типу клієнтів, позики відносні затрати банку при кредитуванні є вищими, а ніж при кредитному обслуговуванні корпоративних клієнтів.

Дмитро СЕРЕБРЯНСЬКИЙ, Артур ЗУБРИЦЬКИЙ

Науково-дослідний інститут фінансового права ДФС України, м. Ірпінь

ДОСЛІДЖЕННЯ ІМПОРТНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОДАТКОВОГО ІМПОРТНОГО ЗБОРУ

Класична теорія міжнародної торгівлі надає зовнішньоторговельним відносинам ліберального характеру, що створює для економік країн, які розвиваються, значні потенціальні можливості та одночасно і ризики. У світовій економіці поряд із послабленням зовнішньоторговельних бар'єрів спостерігаються процеси інтернаціоналізації виробництва, яка поширюється у формі *вертикальної спеціалізації у зовнішній торгівлі*. Основним індикатором вертикальної спеціалізації в зовнішній торгівлі є імпортна складова експорту (ІСЕ). Згідно з визначенням ОЕСР, імпортна складова експорту (частка вертикальної спеціалізації) – частка загального проміжного імпорту, що використовується для виробництва загального обсягу експорту країни [1].

Дослідженню та розрахунку імпортних складових експорту приділяється значна увага у зарубіжних академічних колах. Визначальними у даному контексті є два основних підходи: агрегований, що запропонований А. Лоцкі [2] та деталізований, автором якого є Д. Хуммельс [3]. Основним джерелом статистичної інформації, що використовується для розрахунку імпортної складової експорту, є міжгалузевий баланс.

Для проведення агрегованого аналізу, економіка може бути представлена у вигляді 3 основних секторів: 1) *первинний* – продукція сільського та лісового господарства, рибальства;